

Monumenta Germaniae Historica

Pod vlivem osvobozovacích válek v závěru napoleonského období a rostoucího nacionalismu a snah o překonání státní rozdělenosti Německa pojal Karl svobodný pán vom und zum Stein (1757-1831) obrátit pozornost na středověké dějiny, které jakoby měly Němce sjednocovat – samozřejmě s ohledem na Franckou říši a poté na Římskou (dnes se razí termín Římsko-německou) říši, jakkoli šlo o velmi komplikovaný a značně nejednotný útvar. Nicméně v očích romanticky orientovaných intelektuálů šlo ve středověku o německou jednotu. Tak se v roce 1819 v jeho bytě konstitovala Gesellschaft für Deutschlands ältere Geschichtskunde, která později přijala název Monumenta Germaniae Historica a za heslo si zvolila latinské *Sanctus amor patriae dat animum*, tedy *Svatá láska k vlasti dává duši*, či snad spíše oduševňuje nás, to vše ve věnci z dubového listí, protože právě v době probuzení v 19. století Němci považovali dub za prastarý germánský strom a symbol (není to mimochodem daleko od pravdy, protože pohanští Germáni skutečně mívali svá posvátná místa u výrazných dubů, známý je také dub boha Thora/Donara). To se ostatně přeneslo až do období nacismu, kdy byl jako nejvyšší vojenské vyznamenání udělován rytířský kříž s dubovými ratolestmi.

Společnost si vzala za úkol zpřístupňovat formou edicí významné prameny k německým dějinám, v roce 1819 byl také založen Zeitschrift der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde (Časopis Společnosti pro starší německé dějepisectví). Celá záležitost se ale posunula až v roce 1824 tzv. Cappenberským plánem, který stanovil dodnes platné základní rozdělení skupin pramenů:

1. Was als Geschichte geschrieben ward: Geschichten, Chroniken, Annalen, Lebensbeschreibungen (SCRIPTORES).
2. Die weltlichen und, soweit sie wesentlich zu verbessern sind, allgemeinen und besondern Gesetze (LEGES).
3. Die Urkunden (DIPLOMATA).
4. Die Briefe (EPISTOLAE).
5. Gemischte Beiträge: Inschriften Todtenbücher, Bemerkungen, Güter-Einkünfte, und andere Verzeichnisse, Gedichte, einzelne sprachen Denkmähler (ANTIQUITATES).

Reálné práce na přípravě edicí zahájili dva historikové v Hannoveru žijící Georg Heinrich Pertz (1795-1876) a frankfurtský archivář a knihovník Johann Friedrich Böhmer (1795-1863). První svazek vyprávěcích pramenů připravil Pertz a vyšel roku 1826 pod názvem *Annales et chronica aevi Carolini* ve velkém formátu. Této řadě Scriptores se říká *in folio*. Do své smrti vydal ještě dalších 14 svazků tohoto formátu (poslední 1856). Po jeho smrti vyšlo ještě pět jím připravených svazků. V závěru jeho života se na vydávání začali podílet Georg Waitz, Wilhelm Wattenbach a další.

Řada Scriptores se tak postupně rozdělila na několik podřad, které je nutno připomenout:

Auctores antiquissimi

Scriptores rerum Merovingicarum

Gesta pontificum Romanorum

Scriptores (in Folio), pokračování In Quart

Scriptores rerum Germanicarum, Nova series

Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum separatim editi

Deutsche Chroniken und andere Geschichtsbücher des Mittelalters (Scriptores qui vernacula lingua usi sunt)

Libelli de lite imperatorum et pontificum saeculis XI. Et XII. conscripti

Staatschriften des späteren Mittelalters

Internetovou online verzi všech dosud vydaných svazků všech pěti řad a tří nových podřad naleznete na adrese: <http://www.dmg.de/de/fs1/object/display.html?html=true>

Jmenovaný J. F. Böhmer se soustředil na jiný druh práce, totiž shromažďování výtahů z listin říšských panovníků, císařů nebo králů. Tak vznikla řada *Regesta Imperii*, na které se pracuje dodnes, mj. na brněnském pracovišti Ústavu pomocných věd historických a archivnictví. Další důležitou řadou, která v rámci MHG vznikla a také dále pokračuje, byly *Constitutiones et acta publica imperatorum et regum*. V těchto svazcích vycházely zpravidla plné texty důležitých státoprávních počínů říšských vládců, stejně jako smlouvy a další náležitosti. Prvními zpracovateli byli Ludwig Weiland a Jakob Schwalm.

Sama instituce sídlila původně v Berlíně, v době druhé světové války byla přesunuta na bavorský zámek Pommersfelden a od roku 1949 působí v Mnichově (filiální pracoviště se nachází v Berlíně) s podporou bavorské vlády, která jí v roce 1963 udělila status korporace veřejného práva.

Původní časopis začal v roce 1820 vycházet pod novým názvem *Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde*, což trvalo až do roku 1874. Od roku 1876 pak začal časopis vycházet pod novým názvem *Neues Archiv der Gesellschaft für Ältere Deutsche Geschichtskunde*, a to až do roku 1935, celkem 50 svazků. V období nacismu (1937-1944) bylo opět změněno jméno na *Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters* (7 svazků) a od roku 1951 (od osmého svazku) pak vychází pravidelně až dodnes pod uvedeným názvem *Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters*.

Neues Archiv: <http://www.digizeitschriften.de/dms/toc/?PID=PPN345858530>

Deutsches Archiv: <https://www.digizeitschriften.de/dms/toc/?PID=PPN345858735>

Medievistické časopisy:

Zásadní medievistické příspěvky u nás vycházejí ve dvou hlavních historických časopisech, a sice v Českém časopisu historickém a Časopisu Matice moravské. Specializovanými časopisy jsou *Medievalia historica Bohemica*, který vydává Historický ústav AV ČR a *Studia mediaevalia Bohemica*, vydávaný Centrem medievistických studií v Praze. Pro historickou archeologii je nutné jmenovat sborník *Archaeologia Historica*, který je vydáván brněnským archeologickým pracovištěm na FF MU, případně ve spolupráci s dalšími subjekty.

V sousedním Polsku vycházejí *Quaestiones Medii Aevi Novae* (od 1996), jako pokračování *Quaestiones Medii Aevi* (1977-1994).

Z mezinárodních významných časopisů:

Speculum: A Journal of Medieval Studies

Journal of Medieval History

Journal of Medieval and Renaissance Studies

Traditio: Studies in Ancient and Medieval History

Studi Medievali

Le Moyen Âge: Revue trimestrielle d'histoire et de philologie